

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 421/2019 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om införande av ett riksomfattande system för studeranderespons för att utveckla gymnasieutbildningen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 421/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Holopainen /gröna:

Är regeringen redo att införa ett riksomfattande system för studeranderespons för att utveckla gymnasieutbildningen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Studerandes delaktighet och deltagande i utvecklingen av gymnasieutbildningen och sin egen verksamhetsmiljö är mycket viktigt och ska ha en stark lagstadgad grund. I enlighet med 33 § i gymnasielagen (714/2018) ska utbildningsanordnaren säkerställa att studerandena har möjlighet att påverka utbildningsanordnarens verksamhet som avses i denna lag och utvecklingen av den samt att delta i beredningen av beslut som gäller de studerande och påverkar i deras ställning. Varje läroanstalt där det ordnas utbildning enligt denna lag ska ha en studerandekår som består av läroanstaltens studerande. Utbildningsanordnarens olika läroanstalter kan också ha en gemensam studerandekår. Studerandekårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande, öka de studerandes påverkningsmöjligheter och delaktighet och utveckla samarbetet mellan de studerande och utbildningsanordnaren. Studerandekåren bidrar även till att förbereda de studerande för ett aktivt och kritiskt medborgarskap. Utbildningsanordnaren ska säkerställa tillräckliga verksamhetsförutsättningar för studerandekåren. Förutom genom studerandekårsverksamhet ska utbildningsanordnaren även på andra sätt säkerställa de studerandes möjligheter att delta och påverka i de ärenden som avses i 1 mom. Utbildningsanordnaren ska informera de studerande om tillgängliga sätt att delta och påverka. I praktiken innebär tillgängliga sätt att delta och påverka till exempel tutorverksamhet samt olika typer av studentenkäter, samrådsmöten och workshoppar. Utbildningsanordnaren får bestämma hur dessa genomförs. Möjligheterna för studerande att delta och påverka ska planeras som en del av eller i samband med läroplanen och andra planer som bygger på läroplanen. Utbildningsanordnaren bereder för närvarande läroplaner som införs i undervisningen 1 augusti 2021. I grunderna för läroplanen som Utbildningsstyrelsen utfärdade 7 november 2019 betonas att verksamhetskulturen i gymnasier ska främja förutsättningarna för varje studerande att delta i utvecklingen av gymnasiets studiemiljö och den gemensamma verksamhetskulturen.

Syftet med utvärderingen av utbildningen är att stöda utvecklingen av utbildningen och utbildningens kvalitet. Nationella centret för utbildningsutvärdering publicerade 2017 en utvärdering

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 421/2019 rd

om förfarandena för självvärdering och kvalitetsledning hos anordnarna av grundläggande utbildning och gymnasieutbildning. Utvärderingen visade att nästan alla anordnare av gymnasieutbildning saknade ett fungerande system för självvärdering och en systematisk självvärderingskultur som en del av kvalitetsledningen. För den grundläggande utbildningen har undervisnings- och kulturministeriet gjort upp kvalitetskriterier som anordnarna kan utnyttja om de så önskar, men för gymnasieutbildningen har inga motsvarande nationella kriterier gjorts upp. Det har inte heller gjorts upp några nationella kvalitetsstrategier som styr gymnasieutbildningen, till skillnad från t.ex. yrkesutbildningen. Den nya gymnasielagen som trädde i kraft 1 augusti 2019 stärker utbildningsanordnarnas ansvar för kvaliteten på den utbildning som ordnas och för kontinuerlig utveckling av kvalitetsledningen. Utbildningsanordnare ska därmed ha fungerande förfaranden och system för kvalitetsledning. Dessutom ska utbildningsanordnaren regelbundet delta i extern utvärdering av sin verksamhet och sina kvalitetsledningssystem och offentliggöra de viktigaste resultaten av utvärderingen. För anordnare av gymnasieutbildning är dock kvalitetsledningen av verksamheten inte bunden till helhetsomfattande referensramar för kvalitetsledning på nationell nivå. Anordnare av gymnasieutbildning avgör hur utvärderingsskyldigheten genomförs och vilken referensram som väljs.

Högskolorna använder sig av ett riksomfattande system för studeranderespons. Studeranderesponsen beaktas i finansieringsmodellerna för både universiteten och yrkeshögskolorna. Största delen av finansieringen som beviljas genom finansieringsmodellerna allokeras på basis av indikatorer som kalkylbaserat beskriver verksamheten vid högskolorna. Finansieringsmodellen för universitet består av tre huvuddelar, finansieringsandelen för utbildningen (39 %), finansieringsandelen för forskningen (33 %) samt finansieringskriterier som stöder målen för utbildnings- och vetenskapspolitiken (28 %). Huvuddelarna i finansieringsmodellen för yrkeshögskolorna är finansieringsandelen för utbildning (79 %), finansieringsandelen för forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (15 %) samt finansieringsandelen som fastställs på grundval av målen för utbildnings-, forsknings- och utvecklingspolitiken (6 %). Studeranderespons är en del av finansieringsandelen för utbildningen och responsens andel är 3 procentenheter för både universitet och yrkeshögskolor. I januari 2019 godkände statsrådet finansieringsmodellerna för universitet och yrkeshögskolor för avtalsperioden 2021–2024 och i modellerna hölls andelen för studeranderespons på en nivå på 3 procentenheter. De nationella finansieringsmodellerna för universitet och yrkeshögskolor uppmuntrar till strategisk utveckling så att högskolor som har bättre resultat, större effekt och genomslag än högskolor i genomsnitt gynnas.

Finansieringsmodellen för yrkesutbildning på andra stadiet består av basfinansieringsandelen (50 %), prestationsfinansieringsandelen (35 %) och genomslagsfinansieringsandelen (15 %). Studeranderesponsen är en del av genomslagsfinansieringen och dess andel är 2,5 procentenheter. Detta uppmuntrar utbildningsanordnare till att utarbeta personliga utvecklingsplaner för kunnandet för studerande samt ordna utbildningen så att studerande själv upplever att utbildningen är av hög kvalitet och motsvarar studerandes utbildningsmål.

Finansieringssystemet för gymnasieutbildningen skiljer sig från finansieringssystemet för högskolor och yrkesutbildning på andra stadiet genom att finansieringens totala belopp grundar sig på insamling av kostnadsuppgifter om de verkliga riksomfattande kostnaderna, medan riksdagen

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 421/2019 rd

fastställer finansieringen för högskolor och yrkesutbildning på andra stadiet i stadsbudgeten. Likaså är grunderna för fördelningen av finansieringen olika för gymnasier jämfört med högskolor och yrkesutbildning på andra stadiet. Den centrala grunden för finansieringen av gymnasieutbildningen är antalet studerande. I grunderna för finansieringen av gymnasieutbildningen ingår inte strategi- eller genomslagsfinansiering som kunde omfatta eventuell studeranderespons på samma sätt som i högskolor och yrkesutbildning.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ska planeringen av programmet för kvaliteten på och tillgången till gymnasieutbildning inledas 2020. Programmets mål är bland annat att stöda de för utbildningsanordnare gemensamma kvalitetsledningsförfarandena så att dessa förfaranden stöder både den riksomfattande utvecklingen av gymnasieutbildning och tar i beaktande lokala behov och förhållanden som utgångspunkt för utvecklingen. I samband med detta utreds möjligheterna att aktivt och mångsidigt utnyttja studeranderespons i utvecklingen av kvaliteten på gymnasieutbildningen.

Helsingfors 10.1.2020

Undervisningsminister Li Andersson